

Svar på remiss avseende skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag (SOU 2025:123)

Diarienummer: U2026/00023

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun tillstyrker huvuddelen av utredningens förslag. De föreslagna regleringarna bedöms sammantaget stärka likvärdighet, kvalitet, transparens och rättssäkerhet inom skolväsendet.

10.3 Utökning av bristfällig verksamhet genom ansökan om godkännande

Luleå kommun instämmer i huvudsak i utredningens förslag om att skärpa och förtydliga villkoret att en enskild huvudman ska ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Luleå kommun instämmer i utredningens bedömning att en huvudman inte bör anses uppfylla villkoret att följa gällande föreskrifter under viss tid efter ingripanden såsom förelägganden, sanktionsavgifter, vite, värdeöverföringsförbud eller återkallelse av godkännande. Luleå kommun bedömer att de tidsramar som anges i förslaget i huvudsak är rimliga och bidrar till förutsebarhet och rättssäkerhet, samtidigt som de verkar förebyggande. Luleå kommun anser att värdeöverföringsförbud vid nyetablering ska gälla under fem år från och med att verksamheten startar.

Luleå kommun delar utredningens uppfattning att även ingripanden som ligger längre tillbaka i tiden bör kunna beaktas vid bedömningen av huvudmannens förutsättningar.

Luleå kommun tillstyrker att ingripanden mot andra enskilda huvudmän i samma koncern, eller med i huvudsak samma direkta eller indirekta ägare, ska beaktas vid prövningen.

10.4 Utökning av bristfällig verksamhet genom förvärv

Luleå kommun instämmer i utredningens bedömning att en person som inte uppfyller det skärpta villkoret för godkännande som enskild huvudman inte heller bör tillåtas att förvärva direkt eller indirekt bestämmande inflytande i en annan enskild huvudman. Luleå kommun bedömer att förvärvsförbudet är ett nödvändigt och proportionerligt verktyg för att säkerställa att endast aktörer med tillräckliga förutsättningar ges möjlighet att ta ansvar för förskoleverksamhet.

10.4.1 Ett förvärvsförbud för aktörer med bristfällig verksamhet

Luleå kommun instämmer i att bedömningen av om förvärvsförbud föreligger ska kunna ta hänsyn till ingripanden vid tillsyn mot andra enskilda huvudmän i samma koncern eller med i huvudsak samma direkta eller indirekta ägare.

Luleå kommun bedömer sammantaget att det föreslagna förvärvsförbudet utgör ett centralt och ändamålsenligt verktyg för att stärka seriositet och kvalitet inom den fristående förskolesektorn. Förslaget bidrar till att säkerställa att aktörer som visat bristande förutsättningar att följa regelverket inte ges möjlighet att utöka sitt inflytande över ytterligare förskoleverksamhet.

10.4.2 Upplysningsplikt vid anmälan om förändring av det bestämmande inflytandet

Luleå kommun instämmer i utredningens bedömning att den enskilde huvudmannen, vid anmälan om förändring av det bestämmande inflytandet, ska vara skyldig att lämna upplysningar om pågående tillsyn, beslutade tillsynsinsripanden av det slag som omfattas av det skärpta villkoret, avseende den person som förvärvat direkt eller indirekt bestämmande inflytande.

Förskolan ser positivt på att huvudmannen därutöver ska lämna de upplysningar som är av betydelse för bedömningen av om överträdelse av förvärvsförbudet har ägt rum. Kommunen bedömer att detta är en nödvändig del i att säkerställa ett effektivt och rättssäkert system för kontroll av ägarförändringar.

Luleå kommun tillstyrker förslaget att tillsynsmyndigheten ska besluta om sanktionsavgift om föreskrivna uppgifter inte lämnas i anmälan. Kommunen anser att detta är en proportionerlig åtgärd för att säkerställa att upplysningsplikten efterlevs och att anmälningsförfarandet inte kringgås.

10.4.3 Återkallelse vid överträdelse av förvärvsförbudet

Luleå kommun instämmer i utredningens bedömning att överträdelser av förvärvsförbudet är av sådan allvarlig karaktär att de ska kunna leda till återkallelse av godkännandet som enskild huvudman. Kommunen ser positivt på att tillsynsmyndigheten, innan beslut om återkallelse fattas ska informera både den person som har det bestämmande inflytandet och den enskilda huvudmannen, ge parterna möjlighet att yttra sig.

10.5 Utökat tillsynsansvar

Luleå kommun instämmer i förslaget om utökat tillsynsansvar. Luleå kommun anser att tillsynsansvaret för fristående förskolor bör samlas hos Skolinspektionen, i linje med den problematik och de behov som tydliggörs i SOU 2025:123. Utredningen pekar på ökade krav på tillsyn i takt med mer

komplexa regelverk, bland annat avseende ägar- och ledningsprövning, koncernstrukturer, upplysningsplikt och förvärvsförbud. Dessa frågor kräver hög och samlad juridisk, ekonomisk och utredningsmässig kompetens samt en enhetlig nationell tillämpning.

Vidare framgår av betänkandet att tillsynsmyndigheternas ansvar utökas och fördjupas, vilket riskerar att leda till skillnader i tillsynens omfattning och kvalitet när ansvaret ligger på kommuner med skiftande förutsättningar. Därtill kvarstår risken för intressekonflikter, då kommuner samtidigt kan vara huvudmän för förskoleverksamhet och tillsynsmyndighet över konkurrerande fristående aktörer. Ett samlat tillsynsansvar hos Skolinspektionen bedöms därför bättre säkerställa en likvärdig, rättssäker och oberoende tillsyn av fristående förskolor i hela landet, stärka genomförandet av de föreslagna skärpningarna samt bättre tillgodose barnets bästa enligt skollagen och barnkonventionen.

11.5.1 Belägenhetsadress och antalet elever ska framgå av beslut om godkännande och beslutet kan förenas med ytterligare villkor

Luleå kommun instämmer i förslaget, utifrån att det kan underlätta i den kommunala planeringen av förskole- och skolstruktur.

Luleå kommun instämmer i förslaget att det bör krävas en ny ansökan om en enskild huvudman väljer att flytta sin verksamhet till annan del inom kommunen. De högsta antal utbildningsplatser som godkänts bör inte få överskridas utan en ny ansökan.

11.5.2 Sanktionsavgift när en huvudman bedriver verksamhet utanför godkännandet

Luleå kommun instämmer i förslaget om sanktionsavgift utifrån att det kan anses ha en förebyggande effekt mot överträdelser.

11.5.3 Påtagliga negativa följder ges tydligare definition

Luleå kommun instämmer i förslaget utifrån att det tydliggör vad som menas med påtagliga negativa följder samt att det i praktiken inte är så lätt att stänga skolor i en kommun utan att det ger negativa ekonomiska konsekvenser, tex. går det inte alltid att bli av med lokaler.

11.5.4 Det ska vara obligatoriskt för lägeskommunen att lämna yttrande till Skolinspektionen

Luleå kommun instämmer i förslaget att det ska vara obligatoriskt att lämna yttrande och vi är positiva till att kommunen kan få ersättning för den administrativa uppgiften. Hänsyn bör tas till små kommuner med små resurser att kunna yttra sig.

När det gäller etablering av gymnasieskolor med enskild huvudman: Luleå kommun instämmer i förslaget att det bör vara obligatoriskt för berörda kommuner att yttra sig över ansökan om godkännande. Då alla kommuner nu är skyldiga att ingå i ett primärt samverkansområde för gymnasieutbildning kan ett alternativ till lägeskommunens yttrande vara ett gemensamt yttrande från samverkansområdet. Syftet med de primära samverkansområdena är ju att ta ett gemensamt ansvar för planering och dimensionering av gymnasieutbildning, och då är det logiskt att konsekvensbeskrivning vid ansökan om etablering utgår från samverkansområdet.

11.5.4 Innehållet i kommunernas yttrande

Luleå kommun instämmer i att det är viktigt att tydliggöra vad kommunens yttrande ska innehålla, för att yttranden ska ge Skolinspektionen likvärdiga och kvalitativa underlag för sin bedömning.

11.5.4 Kommunerna ska ersättas för sitt arbete med konsekvensbeskrivningar

Luleå kommun instämmer i förslaget och är positiva till att kommunen kan få ersättning för den administrativa uppgiften. Kommunen/samverkansområdet bör, som föreslås, ersättas för kostnaden med att ta fram yttrande och konsekvensbeskrivning. Det är rimligt att en avgift tas ut av den sökande huvudmannen för att täcka denna kostnad.

Luleå Kommun